

Úvod do uměnovědných studií

Co jsou uměnovědná studia?

Typ studia

- ▶ „neprofesní“ bakalářské studium (model „liberal arts college“)
- ▶ možnost dalšího pokračování v magisterských navazujících programech (např. učitelství estetické výchovy, management v kultuře, srovnávací uměnovědná studia)
- ▶ přenosné kompetence
- ▶ kulturní kapitál

Témata

- ▶ Co jsou uměnovědná studia?
- ▶ Je možné vědecky zkoumat umění a kulturu?
- ▶ Co je to estetické vnímání?
- ▶ Co je estetická funkce?
- ▶ Co je umění?
- ▶ Co je umělecké dílo?
- ▶ Co je umělecká kritika?
- ▶ Co je vkus?
- ▶ Co je kultura?
- ▶ Co je masová kultura?
- ▶ Co je populární kultura?
- ▶ Co je postmoderní kultura?

Požadavky

- ▶ Zpracovat encyklopedické heslo z minimálně 2 různých zdrojů (z toho jeden neslovníkový)
- ▶ Umělecké dílo; Otevřené dílo; Mimoumělecké esteticky; Funkce umění; Umělecká hodnota; Umělecká kritika; Masová kultura; Kulturní průmysl; Lidovost; Estetická norma; Postmoderna; Subkultura; Umění jako zboží; Umělecká kritika; Módní vlny; Proces umělecké tvorby; Vztah umělce a publika; Proměna vkusu; Hodnocení populární kultury
- ▶ Aplikovat na aktuální uměnovědný problém formou úvahy či eseje (5000 znaků včetně mezer (tolerance 10%).
- ▶ Zpracování probíhá v těchto termínech:
 - ▶ Výběr hesla, literatury a tématu k aplikaci – do 25.10. (odevzdat do ISU)
 - ▶ Předložení textu práce elektronicky prostřednictvím IS – do 2.1.
- ▶ Závěrečná zkouška v podobě písemného testu ve zkuškovém období.

Uměnovědná studia

Estetika

- ▶ filozofická „nauka o krásnu“
- ▶ název dal oboru Alexander Gottlieb Baumgarten (1714-62) spisem *Aesthetica* z roku 1750
- ▶ kolísá mezi teorií smyslového poznání, krásna a umění

Obecná teorie umění

- ▶ vyrůstá z empirické opozice vůči spekulativní filozofické estetice
- ▶ Max Dessoir a Emil Utitz – na počátku 20. století pojem „allgemeine Kunstwissenschaft“
- ▶ v českém prostředí Jaroslav Volek (*Základy obecné teorie umění*. Praha 1968)
- ▶ jako teorii umění lze ovšem chápat také různé empiricky zaměřené přístupy typu sociologie či psychologie umění

Cultural Studies (kulturní studia)

- ▶ zdrojem francouzský strukturalismus a britský marxismus konce 50. let (Roland Barthes, *Mytologie*, 1957; Raymond Williams *Culture and Society*, 1958)
- ▶ v současnosti navazuje na boom tzv. „theory“ v anglosaském světě (postmoderní filozofie, feminismus)
- ▶ blízkost k mediálním a komunikačním studiím
- ▶ zájem o populární kulturu

Vymezení Cultural Studies

▶ **What is Cultural Studies?**

- ▶ Cultural studies (CS) is concerned with subjectivity and power--how human subjects are formed and experience their lives in cultural and social space. CS blends methods and issues from economics, politics, media and communication studies, sociology, literature, education, the law, science and technology studies, anthropology, and history, with a particular focus on gender, race, class, and sexuality in everyday life. It represents, in broad terms, the commingling of textual and social theory, under the sign of a commitment to progressive social change.
- ▶ Rather than limiting its focus to canonical works of art, governmental history, or quantitative social data, CS devotes time to subcultures, popular media, music, clothing, and sport. By looking at how culture is used and transformed by "ordinary" and "marginal" social groups, CS sees them not simply as consumers, but also potential producers of new social values and cultural languages. This focus on relations of consumption and the socialization of commodities foregrounds the centrality of the communications media in everyday life.

(<http://www.blackwellpublishing.com/Cultural/Default.asp>, 2.10.2005)

Dialektika kulturních studií

- ▶ Jonathan Culler, *Krátký úvod do literární teorie*, Brno 2002:
- ▶ „...je hnací silou kulturních studií napětí mezi touhou znovu objevit populární kulturu jako projev lidí či dát slovo kultuře skupin stojících na okraji a studiem masové kultury jako vnucované ideologie, jako represivní ideologické formace.“ (s. 54)

Příbuzné žánry a vědní disciplíny

- ▶ **Obecné uměnovědné žánry:**
 - ▶ estetika
 - ▶ obecná teorie umění
 - ▶ cultural studies
- ▶ **Dílčí uměnovědné disciplíny**
 - ▶ literární věda
 - ▶ teatrologie a filmová věda
 - ▶ hudební věda (muzikologie)
 - ▶ dějiny umění
- ▶ **Další příbuzné disciplíny**
 - ▶ teorie kultury (kulturologie)
 - ▶ etnologie
 - ▶ kulturní antropologie
 - ▶ historická antropologie
 - ▶ sociologie kultury

